

Friese broers zien verdubbeling teelt van de Berlikumer Geeltjes

SERIE
Streekproducten

Het Berlikumer Geeltje stamt al uit de negentiende eeuw, maar als officieel streekproduct is de aardappel nog piepjong. Dit jaar is voor de gebroeders Smits een echt leerjaar.

DOOR THEO BRUMMELAAR

De ondernemers Bernardus en Klaas Smits bliezen een paar jaar geleden een bijna antiek Fries aardappelras nieuw leven in: het Berlikumer Geeltje. Dat ras bestaat al sinds 1890, maar verdween de laatste decennia van het toneel. Betere nieuwe rassen deden hun intrede. Daar kwam bij dat het Geeltje enigszins virusgevoelig was. Dat was jaren geleden een groter probleem dan nu.

“Maar het grootste probleem was de kleinschaligheid. Het lokale ras paste niet bij supermarkten”, aldus Bernardus Smits.

Opnieuw beginnen

Toch gingen de gebroeders Smits weer met het Geeltje aan de slag. “In deze regio is het behoud van oud Fries erfgoed van groot belang. Daar wilden wij op inspelen.” Dat begon erg kleinschalig. Smits: “We moesten helemaal opnieuw beginnen met mini-knollen voor gezond pootgoed. Vermeerderen, maar het idee van vermarkten zat al direct in ons hoofd. Al hing dat laatste natuurlijk van de snelheid van het vermeerderen af.”

De eerste Berlikumer Geeltjes die de deur uitgingen, vielen meteen goed in de smaak, stelt Smits. Maar het aantal hectares kon de vraag niet direct bijbenen. “Vorig jaar hebben we 0,3 hectare voor ons streekproduct ingeruimd. Dit jaar hebben we een flinke stap gezet naar 1 hectare. Naar verwachting komt daar dit jaar 25 tot 30 ton aardappelen vanaf.” Smits kon dit onder meer doen door wat pootgoed te bewaren, zodat hij 2013 beter kon beginnen. En dat werpt zijn vruchten af.

“Onze intentie is om volgend jaar te verdubbelen naar 2 hectare. Maar dit jaar willen we eerst

Druk bezig op het land met het poten van het Berlikumer Geeltje. Op de voorgrond zit Bernardus Smits op de pootmachine. Foto gebr. Smits

goed kijken wat er netto overblijft.”

Rechtstreeks leveren

Het Berlikumer Geeltje vindt intussen zijn weg in een groot deel van Friesland. “We hebben nu elf afzetadressen: de lokale supermarkt in Berlikum, een supermarkt in een naburig dorp, zeven groentespecialzaken van Franeker tot Sneek en twee restaurants”, aldus Smits, die dit jaar een aantal nieuwe afnemers verwelkomde. Ondanks die groei doen de broers de distributie van het Geeltje nog steeds zelf. “We leveren rechtstreeks. Al zitten we nu tegen het kantelpunt aan”, legt Smits uit. “Dit is wat dat betreft een leerjaar. Houden we de touwtjes zelf in handen, of kiezen we voor een grossier die ons streekproduct op zijn route meeneemt.”

Datzelfde geldt voor het verkoopnetwerk. “Ons Geeltje slaat in de meeste Friese regio's erg goed aan. We willen ons ook best meer richten op de horecagroothandel en nieuwe restaurants. Want daar zit rek in. Maar we blijven kleine stappen zetten. Het moet ons niet boven het hoofd groeien.”

Niet kijken naar de bulk

Doordat dit jaar echt een leerjaar is, kan Smits nog geen precieze kostprijs van het Berlikumer Geeltje geven. Maar bij de prijsbepaling van het streekproduct kijkt hij niet naar de bulkmarkt voor aardappelen.

“Onze enige referentie is de veiling van Sint-Annaland. Maar om dat nou bulk te noemen.

Meestal zitten we met onze prijs rond het niveau van de Eigenheimer, soms iets lager. Wat ik wel kan zeggen is dat onze marge nu nog heel gewoontjes is. Dat gaan we eind dit jaar maar eens goed uitrekenen en dan onze toekomst uittekenen.”

Berlikumer Geeltje

Het Berlikumer Geeltje is een Fries aardappelras van bijna 125 jaar oud. Het wordt alleen in de buurt van het Friese dorp Berlikum geteeld, door de gebroeders Smits.

Dit gebeurt op een kilometer of zeven afstand van de Waddenzee. Het vroege ras is vastkokend en heeft een kenmerkende gele vleeskleur. De knol zelf is vrij klein en de opbrengst per plant is ongeveer 15 tot 25 stuks. Ondanks de vroege oogst kunnen de knollen lang bewaard blijven met behoud van smaak.

Het Berlikumer Geeltje kreeg in juni 2012 erkenning als officieel streekproduct. Datzelfde jaar werd de aardappel ook beloond met het Waddengoud-certificaat. Dit is een keurmerk voor producten en diensten uit dit gebied. Naast het Berlikumer Geeltje hebben onder meer ook het Texels lamsvlees, de Kollumer zoete erwt en allerlei soorten vis en schelpdieren zo'n certificaat op zak.

De Berlikumer Geeltjes worden in een papieren consumentenverpakking van 5 kilo verkocht. Op die verpakking worden ras, herkomst, bewaar- en bereidingswijze vermeld.

AARDAPPELEN

BUITENLAND

België (PCA, excl. BTW)				
vroege aardappelen	25,00	(+0,70)		
Gem. handgeraapte op REO	34,40	(-5,00)		

Aardappelprijzen in euro per 100 kilo, exclusief btw; tussen haakjes verschil met vorige notering; bron: PCA

FRANKFURT

Aardappelnoteringen in euro per 100 kilo op de termijnmarkt in Frankfurt; per contract 25 ton; bron: Eurex.				
contract	settlement	vorige	verschil	omzet
nov '13	13,90	13,60	(+0,30)	2
april '14	18,50	18,30	(+0,20)	292

UIEN

GOES

plantuien per ha	8.000	9.500	(+375,00)	
------------------	-------	-------	-----------	--

Noteringen op beurs Goes in euro per hectare; excl. btw; tussen haakjes verschil vorige week.

GRANEN

ROTTERDAM

Groothandelsrijzen van granen, zaden en peulvruchten van beurs in Rotterdam in euro per ton franco geleverd; exclusief btw; tussen haakjes verschil vorige week; bron: Productschap Akkerbouw.

buitenlandse granen				
voertarwe EU	200,50	(-1,50)		
voergerst EU	182,00	(-12,00)		
mais EU	210,00	(-2,50)		
zaden				
karwijzaad	1.069,00	(-6,00)		

GRONINGEN

- beurs begint volgende week weer met noteren. Noteringen op beurs Groningen in euro per ton; franco pakhuis; excl. btw; incl. provisie commissi- nair; tussen haakjes verschil vorige week.

GOES

maaltarwe	175,00	(onv)		
voertarwe	170,00	(onv)		
voergerst	165,00	(onv)		

Noteringen op beurs Goes in euro per ton; excl. btw; tussen haakjes verschil vorige week.

PARIJS TARWE

Parijs, tarwenotering op Euronext termijnmarkt; slotnoteringen van 22/07 in euro per ton; 50 ton per contract. Bron: Euronext Parijs

	slot	vorige	verschil	omzet
nov '13	192,50	194,25	(-1,75)	12.497
jan '14	192,50	194,25	(-1,75)	1.088
mrt '14	193,00	194,75	(-1,75)	536
mei '14	193,50	195,25	(-1,75)	282
nov '14	190,75	192,50	(-1,75)	869
jan '15	191,50	193,25	(-1,75)	0
mar '15	193,50	195,25	(-1,75)	0

PARIJS BROUWGERST

Parijs, brouwgerstnotering op Euronext termijnmarkt; slotnoteringen van 22/07 in euro per ton; 50 ton per contract. Bron: Euronext Parijs

	slot	vorige	verschil	omzet
nov '13	236,00	234,00	(+2,00)	9
jan '14	235,75	233,75	(+2,00)	0
mrt '14	223,00	224,75	(-1,75)	0
mei '14	226,75	228,50	(-1,75)	0
nov '14	211,50	213,25	(-1,75)	0
jan '15	207,00	208,75	(-1,75)	0
mar '15	207,00	208,75	(-1,75)	0

CHICAGO

Slotkoersen op de termijnmarkten in Chicago van 22/07; prijzen van soja-bonen, tarwe en mais in dollarcent per bushel (35,2 liter; bij tarwe en soja-bonen 27,216 kilo en mais 25,4 kilo); in de laatste kolom de verandering ten opzicht van slotkoers vorige dag. Bron: CBOT

	maand	koers	+/-
tarwe	sep '13	659,75	(-4,75)
	dec '13	671,25	(-4,00)
	mrt '14	682,50	(-3,00)
mais	sep '13	540,75	(-3,25)
	dec '13	498,00	(-2,75)
	mrt '14	510,25	(-2,50)
sojabonen	aug '13	1.520,25	(+29,50)
	sep '13	1.348,75	(+22,75)
	nov '13	1.288,50	(+14,50)

RUWVOER

GOES

Noteringen op regionale beurs Goes in euro per ton; excl. btw; tussen haakjes verschil ten opzichte van vorige week.

hooi (nieuwe oogst)				
weidehooi	75,00	100,00	(+12,50)	
veldbeemd	80,00	105,00	(-)	
roodzwenk	80,00	110,00	(-)	
stro				
tarwestro klein pak	-	-	(-)	
tarwestro groot pak	-	-	(-)	
gerststro groot pak	-	-	(-)	

GROENTE

SLUITKOOL TUINDERSBELANG

Notering bemiddelingsbureau Tuindersbelang voor Deense witte kool en rode kool.

product	sortering	23-jul	22-jul	product	sortering	23-jul	22-jul
Deense kool	36	25	25	Rode kool	36		
Deense kool	48	25	25	Rode kool	48		
Deense kool	60	25	25	Rode kool	60	60	60

PLUIMVEE

VERRIJKTE KOEIE KRUISSHOUTEM

Groothandelsrijzen verrijkte kooieieren in euro per 100. Tussen haakjes verschil met vorige prijs.

gewicht	wit	bruin
XL	6,56 (+0,03)	6,58 (+0,03)
L	4,99 (+0,02)	5,10 (+0,02)
M	4,31 (+0,02)	4,45 (+0,02)
S	3,36 (+0,02)	3,27 (+0,01)

SCHARRELEIEREN KRUISSHOUTEM

Groothandelsrijzen scharreleieren in euro per 100 stuks. Tussen haakjes verschil met vorige prijs.

gewicht	wit	bruin
XL	6,85 (-0,08)	7,20 (-0,06)
L	5,31 (-0,07)	5,59 (-0,07)
M	4,58 (-0,05)	4,75 (-0,07)
S	3,51 (+0,02)	3,42 (+0,01)

EIEREN RUNGIS FRANKRIJK

Prijzen van eieren in euro per 100 stuks. Tussen haakjes verschil met vorige prijs. Bron: Eierbank

gewicht	wit	bruin
XL	6,50 (+0,15)	
L	5,75 (+0,20)	
M	5,15 (+0,15)	
S	3,85 (+0,10)	

EIERBANK BARNEVELD VERRIJKTE KOEIEIEREN

Groothandelsrijzen (Realistische Eierprijs) verrijkte kooieieren (Code 3) in euro per honderd (exclusief btw). Tussen haakjes het verschil met de vorige notering in centen per 100. Bron: Eierbank Barneveld.

gewicht	wit	bruin	gewicht	wit	bruin
51	3,65 (-0,14)	3,65 (-0,05)	61	4,51 (-0,22)	4,51 (-0,07)
52	3,74 (-0,16)	3,74 (-0,06)	62	4,59 (-0,18)	4,59 (-0,06)
53	3,84 (-0,19)	3,84 (-0,05)	63	4,66 (-0,16)	4,66 (-0,07)
54	3,93 (-0,23)	3,93 (-0,06)	64	4,74 (-0,13)	4,74 (-0,06)
55	4,03 (-0,27)	4,03 (-0,05)	65	4,81 (-0,11)	4,81 (-0,07)
56	4,12 (-0,31)	4,12 (-0,06)	66	4,88 (-0,09)	4,88 (-0,07)
57	4,22 (-0,34)	4,22 (-0,06)	67	4,96 (-0,07)	4,96 (-0,07)
58	4,29 (-0,21)	4,29 (-0,06)	68	5,03 (-0,07)	5,03 (-0,07)
59	4,37 (-0,28)	4,37 (-0,06)	69	5,11 (-0,07)	5,11 (-0,07)
60	4,44 (-0,25)	4,44 (-0,06)	70	5,18 (-0,07)	5,18 (-0,07)

PRODUCENTENPRIJZEN EIEREN KRUISSHOUTEM BELGIË

Producentenrijzen van eieren in euro per 100 stuks. Tussen haakjes het verschil met de vorige notering.

Verrijkte kooi	wit	bruin	Scharrel	wit	bruin
77,50	5,96 (+0,03)	5,98 (+0,03)	77,50	6,25 (-0,08)	6,60 (-0,06)
72,50	4,72 (+0,03)	4,74 (+0,03)	72,50	5,01 (-0,08)	5,36 (-0,06)
67,50	4,39 (+0,02)	4,50 (+0,02)	67,50	4,71 (-0,07)	4,99 (-0,07)
62,50	4,06 (+0,02)	4,21 (+0,02)	62,50	4,38 (-0,07)	4,61 (-0,07)
57,50	3,71 (+0,02)	3,85 (+0,02)	57,50	3,98 (-0,05)	4,15 (-0,07)
52,50	3,33 (+0,02)	3,42 (+0,02)	52,50	3,48 (+0,02)	3,57 (+0,02)
47,50	2,96 (+0,02)	2,87 (+0,01)	47,50	3,11 (+0,02)	3,02 (+0,01)
42,50	2,63 (+0,01)	2,55 (+0,01)	42,50	2,78 (+0,01)	2,70 (+0,01)